

Warszawa, 15.02.2024 r.

List otwarty Ministra Sprawiedliwości Prokuratora Generalnego Adama Bodnara do prezydenta Lecha Wałęsy i pozostałych sygnatariuszy Apelu o przegląd politycznie motywowanych postępowań prokuratorskich w latach 2015-2023 i rehabilitację pokrzywdzonych

Szanowny Panie Prezydencie,
Szanowni Państwo,

pozwalam sobie na otwartą formę odpowiedzi na skierowany do mnie Apel. Jest on przeze mnie traktowany z największą powagą, ponieważ podpisali się pod nim obywatele i organizacje pozarządowe, których niekwestionowany autorytet społeczny, a także dorobek w walce o standardy praworządności i ochronę praw człowieka w czasie rządów PiS, zasługuje na najwyższe uznanie.

Z pokorą przyjmuję więc wyrażone w Apelu, pokładane we mnie oczekiwania i dochowam wszelkich starań, by im sprostać.

Kwestia poruszona w Apelu jest ogromnie ważna i jest jednym z priorytetów mojej misji jako Prokuratora Generalnego RP. W pełni podzielam przekonanie o konieczności przeprowadzenia efektywnego przeglądu i analizy spraw, w zakresie których zachodzą jakiegokolwiek podejrzenia, że mogły być motywowane politycznie. Dotyczy to spraw wymienionych w skierowanym do mnie Apelu, choć, jak Państwo zauważyliście, katalog ten nie jest zamknięty.

Należy zwrócić przy tym uwagę na to, że zadanie dokonania takiej analizy jest wyzwaniem czasochłonnym i wymaga zaangażowania wielu prokuratorów na różnych poziomach. Sięgnąć należy bowiem po szeroki zakres licznych i kontrowersyjnych działań, które w czasie 8 lat sprawowania władzy przez polityków Zjednoczonej Prawicy prokuratura podejmowała wobec różnych grup społecznych oraz osób indywidualnych.

Mówimy tu zarówno o postępowaniach, których celem było ograniczenie swobody działania lub powstrzymanie aktywności działaczy społecznych i liderów organizacji pozarządowych, jak również o próbach represjonowania osób reprezentujących grupy wykluczane. Mam tu na myśli przedstawicieli środowisk LGBTQ+, organizatorów Marszy Równości, przedstawicieli mniejszości etnicznych czy narodowych, czy także liczne grono osób i organizacji wspierających uchodźców na granicy polsko-białoruskiej. Specyfika spraw podejmowanych przez prokuraturę dotyczy jednak także wielu innych środowisk, które poprzednia władza traktowała jako wrogów politycznych. W gronie tym znajdują się więc dziennikarze przeświadczeni o nieprawidłowości w działalności polityków władzy, czy przedstawiciele służb wskazujący na instrumentalne, polityczne stosowanie aparatu państwa. Są w nim także opozycyjni politycy, przedsiębiorcy, reprezentanci wielu grup zawodowych których zwalczanie za cel obrała sobie poprzednia władza. W grupie tej

znajdują się wreszcie przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości stojący na straży niezależności i niezawisłości sądów i prokuratury.

Nie możemy przy tym zapomnieć o bardzo specyficznej kategorii wspomnianych spraw, którymi są represje prawno-karne realizowane wobec osób, które w latach 2015-2023 uczestniczyły w protestach ulicznych i zgromadzeniach publicznych organizowanych w reakcji na działania władz. Do analizy tych postępowań zostanie ustanowiony dedykowany zespół prokuratorski.

Dodatkową komplikacją jest różny etap spraw, które podlegać muszą analizie. W części są to postępowania, które nie wykroczyły poza fazę przygotowawczą. W części są takie, które mają za sobą postępowania sądowe realizowane często w niejasnych okolicznościach. Pod uwagę należy także wziąć sprawy, które wszczynane były tylko w takim celu, by dać polityczne paliwo do zwalczania osób i grup społecznych za pośrednictwem narzędzi propagandowych, z wykorzystaniem zależnych od władzy mediów.

Wszystko to razem składa się na całość różnorodnego zbioru postępowań, które zbiorczo określić można jako motywowane polityczne.

Moim nadrzędnym celem, który da gwarancję obiektywnego wyjaśnienia wskazanych w Apelu spraw, jest pełne odpolitycznienie prokuratury i pozbawienie jej charakteru narzędzia zapewniającego bezkarność władzy. Najważniejsze wydaje się w tym wymiarze rozdzielanie funkcji Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego, by przeciąć polityczny wpływ na działania prokuratorów. Zresztą jednym z ważnych etapów pierwszych tygodni mojej misji w Ministerstwie Sprawiedliwości było opublikowanie założeń przyszłych rozwiązań ustawowych, które mają stanowić fundament funkcjonowania niezależnego urzędu Prokuratura Generalnego.

Tymczasem obecnie realizowane są zmiany na stanowiskach kierowniczych, zarówno w Prokuraturze Krajowej, jak i w prokuraturach niższego szczebla, w tym przede wszystkim następuje wymiana prokuratorów regionalnych. Zmieniana jest również kadra kierownicza w departamentach merytorycznych w Prokuraturze Krajowej. Ma to przynieść jakościową zmianę w pracy prokuratury na każdym poziomie. Dodatkowym zadaniem, które realizował będę w nadchodzących tygodniach, będzie uczestnictwo w serii spotkań we wszystkich prokuraturach regionalnych w Polsce. Będę miał okazję poruszyć w rozmowie ze wszystkimi polskimi prokuratorami kwestię etosu pracy prokuratora na rzecz obywateli.

Nowo powołani prokuratorzy funkcyjni różnych szczebli przeprowadzą pilny audyt spraw o wskazanym w Apelu charakterze, zarówno znajdujących się na etapie postępowania przygotowawczego, jak i na etapie postępowania sądowego. Powyższa weryfikacja będzie traktowana priorytetowo. Wyniki analizy pozwolą na sformułowanie wniosków w zakresie konieczności podjęcia dodatkowych czynności na etapie postępowania przygotowawczego lub weryfikacji dotychczasowego stanowiska oskarżyciela publicznego na etapie postępowania sądowego.

Przywołane przez Państwa w Apelu raporty, analizy, opracowania i publikacje, które powstały jako efekt monitorowania potencjalnie politycznie motywowanych działań prokuratury w poprzednich latach, będą w tym zakresie niezwykle istotnym źródłem wiedzy.

Każda sprawa jednak musi zostać rozpatrzona indywidualnie, w sposób niezależny, w oparciu o literę prawa i ocenę przesłanek do wszczęcia postępowań jak i zebranego w nich materiału dowodowego. Prokuratorzy dokonujący tych weryfikacji muszą mieć poczucie, iż nowe władze Prokuratury stoją na straży ich niezależności. Muszą mieć komfort analizy stanu rzeczy przy absolutnym braku nacisków na ich decyzje. Wszyscy musimy mieć poczucie wyższości litery prawa nad wszelkimi innymi potrzebami.

Dlatego proces weryfikacji spraw poruszonych w Państwa Apelu realizowany powinien być w sposób rozproszony, chociażby z uwagi na wspomnianą różnorodność przedmiotową postępowań, na ich ilość, jak również z uwagi na właściwość miejscową. Działania prokuratorów będą oczywiście podlegały kontroli zgodnej z obowiązującymi normami ustawowymi, nie będzie jednak praktykowany model powszechnie kojarzony z poprzednią władzą, polegający na centralnym sterowaniu pracami śledczych.

Jestem przekonany, że taki sposób podejścia do przywołanych przez Państwa spraw, w powiązaniu z jakościową zmianą w strukturach zarządczych prokuratury, zapewni wszystkim możliwie największe poczucie bezpieczeństwa prawnego.

Jednocześnie zdaję sobie sprawę z tego, że w zakresie sprawności prowadzonych analiz kluczowy jest skuteczny proces pozyskania i przekazania do odpowiednich struktur informacji o wszelkich sprawach, co do których istnieje podejrzenie motywacji politycznej, a nie prawnej.

Wszelkie informacje o tego rodzaju postępowaniach bardzo proszę kierować do Prokuratury Krajowej, w której zostanie wyznaczona grupa prokuratorów do koordynacji prowadzonych analiz. Mam nadzieję, że to także da Państwu poczucie, że proces odpolitycznienia prokuratury dotyczyć będzie nie tylko nowych zasad jej funkcjonowania, ale także naprawy patologii jakie wystąpiły w czasie minionych 8 lat.

Szanowni Państwo, jestem przekonany o tym, że niezależna od władzy wykonawczej prokuratora to fundament nowoczesnego, praworządnego państwa przywiązanego do europejskich wartości demokratycznych. Moim celem jest, by właśnie takim państwem była Polska, która jednak była z tej drogi zawracana w czasie rządów PiS.

Pilnych zmian właśnie w tym zakresie oczekują Polki i Polacy, którzy masowo ruszyli do urn wyborczych 15 października 2023 roku. Ich bezprecedensowa aktywność wyborcza była związana nie tylko ze wskazaniem nowych władz, ale także była głosem protestu wobec tego, co działo się w Polsce przez poprzednich 8 lat.

Dlatego mogę zapewnić Państwa o ogromnej determinacji, tak mojej, jak i całej administracji rządowej, w realizowaniu obywatelskiej wizji budowy praworządnego państwa. Nie uda się tego dokonać bez weryfikacji i rozliczenia politycznie motywowanych patologii w działaniu organów państwa, co jest dla nas jednym z najważniejszych wyzwań.

Za wszelkie wsparcie z Państwa strony w podjęciu tego wyzwania chciałbym serdecznie podziękować. Mam pełne poczucie, że nasza misja jako władzy państwowej jest obdarzona społecznym zaufaniem wyrażanym przez wiele zasłużonych i cieszących się autorytetem osób i organizacji. W tym także przez wielu z Państwa – sygnatariuszy Apelu.

Za co raz jeszcze gorąco dziękuję.

Z wyrazami szacunku,

Adam Bodnar